



Innst. S. nr. 207

(2002-2003)

Innstilling til Stortinget fra utenrikskomiteen

Dokument nr. 8:83 (2002-2003)

Innstilling fra utenrikskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Audun Bjørlo Lysbakken og Bjørn Jacobsen om å trekke Norges anmodninger og krav til utviklingsland om å liberalisere handelen med tjenester

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Gjennom sine mange krav om liberalisering legger de rike landene utvilsomt et sterkt press på mange fattige land. Ikke minst fordi disse landene er avhengig av de rike landenes godvilje i andre WTO-forhandlinger for å få markedsadgang for sine produkter. GATS gjør det mulig for enkeltland selv å velge hvor langt de vil gå i liberalisering. Denne retten undergraves imidlertid hvis de rike landene står sammen om å bygge opp et press for slik liberalisering. Utgangspunktet for disse vurderingene må være hva som tjener utvikling i det enkelte land, og ikke hva som tjener norske eksportinteresser. Norge bør bidra til at det er dette som står i fokus ved å gjøre sitt ytterste for at u-landene på uavhengig basis skal få vurdere om de ønsker å liberalisere handelen med tjenester i sine land. For å oppnå dette må Norge gjøre det som er mulig for å lette presset på u-landene i forhandlingene. Dette kan gjøres gjennom å trekke norske anmodninger om liberalisering i u-land, og heller avvente u-landenes beslutning om hvilke sektorer de eventuelt selv ønsker å åpne.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen viser til merknader i Innst. S. nr. 146 (2002-2003) og Innst. S. nr. 169 (2002-2003).

Komiteen mener at forhandlingene om Generalavtalen for handel med tjenester i WTO er svært viktige for Norge.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, understreker at det er Regjeringen og ikke Stortinget som forhandler. Flertallet er kjent med at Regjeringen har sluttet seg til behovet om åpenhet i arbeidet i WTO. Norge offentliggjør et sammendrag av de bilaterale forhandlingskravene i GATS, flere berørte organisasjoner blir løpende orientert om status i forhandlingene, og flere av forhandlingsdokumentene er offentlige på UD og WTO sine hjemmesider. Norges bilaterale krav i tjenesteforhandlingene i WTO er unntatt offentlighet, den samme praksis som følger de fleste land. Flertallet er innforstått med at dette gjøres for ikke å svekke egen forhandlingsposisjon.

Flertallet er kjent med at Norge har fremmet forslag overfor utviklingsland i GATS-forhandlingene. Flertallet er enig i Regjeringens vurdering om å legge til rette for at disse landene blir inkludert i den bilaterale forhandlingsprosessen. Flertallet er positiv til at forslagene overfor de fattigste landene ikke er formulert på samme måte som kravene til andre, men at Norge inviterer disse landene til kontakt og samarbeid innenfor de forhandlingsområder som foreslås. Flertallet legger avgjørende vekt på at en liberalisering av handelen fører til økonomisk vekst og utvikling i de fattige landene. Flertallet mener derfor at det å trekke alle anmodninger og krav på tjenestesektoren om liberalisering, ikke fremmer en slik utvikling.

Flertallet understreker betydningen av at det ikke stilles krav som undergraver effektive og gode tjenester på nøkkelsektorer som utdanning, helse, energi og vannforsyning.

Flertallet legger videre til grunn at nasjonale myndigheter fortsatt får bestemme om tjenestene på slike områder skal være offentlige eller private.

Flertallet vil påpeke at det innenfor disse rammene er Regjeringen som har ansvaret for å føre forhandlingene.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mener at Norge i forhandlingene om Generalavtalen for handel med tjenester i WTO ikke bare kan ta hensyn til våre egne "offensive" næringsinteresser. Utviklingsland er i en helt annen stilling enn Norge når det forhandles om å utvide forpliktelsene til å gi markedsadgang og likebehandling for utenlandske selskap på og om å begrense muligheten for offentlige reguleringer av tjenestesektoren.

Disse medlemmer viser til at mange tjenestemråder har helt avgjørende betydning for et lands fordelingspolitikk, for demokratisk styring, likhet, rettferdighet og nasjonale og kulturelle særtrekk. For fattige land kan muligheten for nasjonal styring og kontroll over tjenestesektoren spille en helt avgjørende rolle for overhodet å få i gang en positiv økonomisk utvikling.

Disse medlemmer viser til at Norges forslag faller inn i rekken av krav om liberalisering fra USA, EU og andre rike land og legger et sterkt press på mange fattige land i de WTO-forhandlingene som nå pågår. Disse medlemmer mener det er beklagelig siden en gjensidig liberalisering av handelsvilkårene innebærer at utviklingsland ikke skal kunne gjøre det som dagens industriland gjorde i mer enn hundre år: dempe eller regulere den frie konkurransen når den hadde uheldige virkninger. Samtidig er fri konkurranse mellom sterke og svake økonomier sjelden konkurranse på like vilkår. I utviklingsland kan økt norsk markedsadgang rive over ende det som kunne gjøres for å bygge opp et nasjonalt og lokalt næringsgrunnlag på strategisk viktige områder. I uttrykket "offensive interesser" ligger det nettopp at vi har noen næringer som er sterke nok til vinne markedsandeler fra andre - hvis de slipper til.

Disse medlemmer viser til at mange u-land dessuten er i tvangssituasjoner der de stadig tvinges til å tenke kortsiktig. Det kan framstå som langt viktigere å oppnå økt markedsadgang for matvarer og tekstiler til Europa og Nord-Amerika enn å skjerme en tjenesteytende næring som nesten ikke har kommet i gang.

Kortsiktige fordeler kan telle mer enn det som er mest skjebnesvangert ved GATS, det at et land som har åpnet en tjenesteytende næring for utenlandsk konkurranse, aldri kan omgjøre et slikt vedtak - så lenge landet er medlem av WTO.

Fordi Stortinget ennå ikke har fått detaljert innsikt i de bilaterale krav som Norge har levert til ulike utviklingsland, viser komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti til dokumentet og fremmer forslaget i dokumentet.

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener Stortinget burde hatt innsikt i de bilaterale krav som Norge har levert til ulike utviklingsland, men erkjenner at det er Regjeringen som har ansvar for forhandlingene. På denne bakgrunn bifalles ikke forslaget.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Stortinget ber Regjeringen trekke Norges anmodninger og krav til utviklingsland om å liberalisere handelen med tjenester.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, står bak tilrådingen.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og til det som står foran, og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:83 (2002-2003) - forslag fra stortingsrepresentantene Audun Bjørlo Lysbakken og Bjørn Jacobsen om å trekke Norges anmodninger og krav til utviklingsland om å liberalisere handelen med tjenester - bifalles ikke.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 14. mai 2003

Thorbjørn Jagland
leder

Lars Rise
ordfører